

INDRĖ VITKUVIENĖ

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Vytautas Magnus University, Lithuania

MISSIO INTER GENTES MIGRANTŲ PASTORACIJOJE

Missio Inter Gentes in the Pastoral Care of Migrants

SUMMARY

The phenomena of migration encourages the Catholic Church to reconsider its Mission in the World, which was defined in the Second Vatican Council as *missio ad gentes*. The development of pastoral care of migrants in the last decade and researches made in the field of theology of migration raise the need to move from the concept of *ad gentes* to the concept of *inter gentes*. In the article, the author examines the origins of the concept of *missio inter gentes* in Scripture's story of Jesus meeting the Samaritan at the well. According to Revelation, there are four possible stages in the application of *inter gentes*: meeting in the plane of hospitality, compassion and empathy, proclamation through testimony, evangelization through presence among people. These stages highlight aspects of presumable adaptability in the pastoral care of migrants as expressed by Pope Francis: *to welcome, to protect, to promote and to integrate*.

SANTRAUKA

Migracijos fenomenas iškelia poreikį iš naujo reflektuoti Bažnyčios misijos pasaulyje suvokimą, kuris Visuotiniame Vatikano II susirinkime apibrėžtas kaip *missio ad gentes*. Remiantis migracijos teologijos tyrėjų darbais analizuojamas pastoracijos tarp migrantų vaidmuo, kurį galima apibūdinti kaip perėjimą nuo *ad gentes* į *inter gentes* sampratą. Straipsnyje autorė nagrinėja sąvokos *missio inter gentes* ištakas Šv. Rašte: Jėzaus susitikimo su samariete prie šulinio pasakojime. Remiantis Apreiškimu išskiriami galimi keturi *inter gentes* taikymo etapai: susitikimas svetingumo plotmėje, atjauta ir empatija, skelbimas per liudijimą, evangelizacija per buvimą tarp žmonių. Etapai pateikiami kaip galimo pritaikomumo migrantų pastoracijoje aspektai remiantis pop. Pranciškaus veiksmis: *priimti, apginti, skatinti, integruoti*.

IVADAS

2014 m. Europą ištikusi pabėgėlių krizė supurtė senojo žemyno vertybes, grąžino prie asmens orumo refleksijos, sukėlė socialinio politinio konteksto su-

RAKTAŽODŽIAI: *missio inter gentes*, *missio ad gentes*, pastoracija, teologija, Bažnyčios misija.

KEY WORDS: *missio inter gentes*, *missio ad gentes*, pastoral care, theology, mission of the Church.

maištį tarp įvairių valstybių. Šio *laiko* ženklo kontekste Katalikų Bažnyčia atsiskuko į priėmimo kultūros nuostatos skatinimą tikinčiųjų bendruomenėse ir grįžo prie galimybių pritaikyti migrantų pastoraciją naujiems laikams. Žmonių mobilumas nuo pat pirmųjų amžių buvo viena iš esminių aplinkybių, kuri išplėtė Katalikų Bažnyčios geografines ribas. Pirmaisiais amžiais krikščionių rodytas „svetingumas ateiviui“⁴¹ išliko ir scholastiniu laikotarpiu, tačiau paskiras pastoracinis rūpestis migrantų atžvilgiu labiau nesiplėtojo (žr. Vitkuvienė 2016: 14–15). Pirmoji migrantų krizė Europą ištiko po Antrojo pasaulinio karo, smarkiai išaugus karo pabėgėlių (arba dipukų, angl. *displaced persons*) skaičiui. Tuo laikotarpiu Bažnyčioje vyravo „ganytojo-avidės“ pastoracinis modelis ir visa sielovadinė veikla buvo orientuota į parapijinę tikinčiųjų sielovadą. Atsižvelgdama į tuometinį laiko ženklą, Katalikų Bažnyčia išleisdžia encikliką *Exsul Familia Nazarethana*, kuri tampa ne tik Bažnyčios minties apie migrantų pastoraciją *magna charta*, tačiau

ir sustruktūrintos migrantų pastoracijos pradžia. Tuo metu Bažnyčios misija buvo plėtojama remiantis Visuotinio Vatikano II susirinkimo dekretu *Ad gentes*, išreiškiamą pastoracijos migrantų bendruomenėse struktūrose ir būduose. Bažnyčios misija nukreipta „į“ – ieškant pastoracijos objekto, t. y. kuriamos mono-etninės migrantų misijos ar parapijos. Tačiau pastarąjį dešimtmetį didėjantis žmonių mobilumas ir 2014 m. įvykiai pakeitė Katalikų Bažnyčios mąstymą apie migrantų pastoraciją ir kvestionuoja pastoraciją, kuri remiasi vien *ad gentes* modeliu. Žmonių mobilumas, tarpreliginis dialogas, ekumenizmas, bendri globaliniai iššūkiai reikalauja iš naujo peržiūrėti Bažnyčios misijos įgyvendinimą pasaulyje atliepiant į šiandienius iššūkius. Masinis žmonių judėjimas Bažnyčioje *ad intra* ir *ad extra* jau vyksta ir tęsis transformuodamas mūsų bendruomenių identitetą ir ribas visame pasaulyje bei kviesdamas pritaikyti naujus pastoracijos būdus ir formas, todėl yra reikalinga Bažnyčios misijos refleksija šiandienos kontekste.

BAŽNYČIOS MISIJOS REFLEKSIJA

Viena esminių priežasčių, dėl kurios 2004 m. pasirodė pastoracinė instrukcija *Erga Migrantes Caritas Christi*, buvo atsakas „į naujus sielovadinius migrantų poreikius <...> sudarant galimybę augti krikščioniškajame gyvenime, bet taip pat ugdant naująją evangelizaciją bei **misiją**“ (*Erga Migrantes Caritas Christi*: 1). Šiandieninė Bažnyčios misijos samprata yra suformuota Visuotiniame Vatikano II Susirinkime (toliau – Susirinkimas) bei apibrėžiama terminu *ad gentes*. Dekrete pateikiama visuotinė Bažnyčios misijos vizija, kuriai įtakos turėjo ir tuometis

socialinis politinis pasaulio kontekstas. Išryškinamas Bažnyčios vaidmuo santykiuose su Dievo Misija: „svarbiausia yra Dievo Misija, o Bažnyčia yra kaip atsakas į tai: Bažnyčia yra Misijos rezultatas, Bažnyčiai yra skirta Misijai, o ne Misijai Bažnyčiai“ (Prior 2014: 398). Nors Bažnyčios misijos mintis Susirinkime rėmėsi patristinės teologijos ištakomis, tačiau vertinant šiandieninį Bažnyčios vaidmenį pasaulyje, kaip teigė M. Prioras, „įtampa tarp *tiesioginio Gerosios Naujienos skelbimo* ir *tarpreliginio dialogo* nebuvo išspręsta nei Susirinkimu, nei dekretu“ (ten pat: 396).

Šiandieninė Bažnyčios misija yra suprantama kaip Dievo Misijs ir kiekvienas krikščionis kviečiamas būti aktyviu jos dalyviu (plg. Bevans 2008: 91). Aktyviai dalyvaudamas kiekvienas pašaukiamas į misionierišką tarnystę. Ši tarnystė pasireiškia per skelbimą, tarnystę ir liudijimą pačioje Bažnyčioje, t. y. *ad intra*, ir pasaulyje, t. y. *ad extra*. Buvimas pasaulyje suprantamas kaip aktyvus žingsnis peržengiant tautybės, kultūros, kartos, religijos, netikėjimo ir neteisingumo ribas (žr. Phan 2008). Siekiant to, poreikis keliauti į kitus kraštus ir plėtoti misijinę veiklą silpsta, nes didėjantis žmonių mobilumas savaime naikina Bažnyčios ir pasaulio skirtį ir priartina pasaulį prie mūsų, katalikų, durų. Dekrete atkreipiamas dėme-

sys į ankstyvąją misijinę veiklą, pirmąsias krikščionių bendruomenes ir pabrėžiama, jog „bendruomenės, kuriose egzistuoja Bažnyčia, dėl įvairių priežasčių neretai iš pagrindų pakinta, ir šitaip gali susidaryti visiškai naujos sąlygos“ (*Ad gentes* 1965: 6). Todėl šiandienos kontekste yra migrantų bendruomenės, kurios yra gausiai paplitusios pasaulyje priklausomai nuo tautybės ir migracijos tendencijų, kurios yra pakitusios ir joms, kartu ir visuotinei Bažnyčiai, reikalingos naujos sąlygos. Migracijos fenomenas, kaip *laiko ženklas*, skatina Visuotinę Bažnyčią peržvelgti savo misiją, o teologijos tyrėjai drįsta apeliuoti su terminu *missio inter gentes*, apibūdinančiu šiandieninę Bažnyčios misiją².

SAVOKOS MISSIO INTER GENTES IŠTAKOS

Sąvoka *inter gentes* kyla iš Bažnyčios misijos ankstyvosios krikščionybės ir Patristikos laikotarpiu, kai vyskupai buvo arti, šalia bendruomenių, tarp žmonių. Tai išpildo ir „pačio Jėzaus misiją skelbti Dievo Karalystę tarp žmonių“ (Prior 2014: 403). Šis terminas etimologiškai nusako, jog Bažnyčios misija neturi būti vienakryptė – nukreipta į asmenis iš Bažnyčios (ar sielovadininko) perspektyvos per konkrečius etapus kaip *Ad gentes* modelyje (žr. Lukaševičius 2004: 70), o buvimą tarp žmonių. *Inter gentes* samprata kelia labiau ne modelio, o nuostatos reikalavimą, kuris gali būti apibūdinamas kaip *abipusis pokalbis*, per pastoračinį darbą tarp žmonių ir su žmonėmis. Šis *abipusio pokalbio* įvaizdis kyla iš Jėzaus asmens: „tyla tampa dėmesingo klausymo, atjautos ir maldos būdu“ (Prior, 2014: 404). Terminu *missio inter gentes* šaknys yra *missio Dei* ir veikime tarp

žmonių. Tai atsiskleidžia Evangelijose, kur Jėzus yra *missio Dei* liudininkas tarp to meto žmonių, „besidalijantis savo džiaugsmiais ir nuoskaudomis, taip pat neviltimi ir viltimi, nediskriminuojant ir neskiriant tų, kuriuos marginalizavo pirmojo amžiaus žydų visuomenė“ (Tan 2017: 20). Vienas tokių pavyzdžių yra Naujajame Testamente pasakojama istorija apie Jėzaus pokalbį su samariete prie šulinio (Jn 4, 1–42). Biblijos scena prasideda nuo Jėzaus buvimo pakraštyje – Samarijos žemėje, be išankstinės priešpriešos ir nuostatos prieš kitataučius. Evangelijoje Jėzus tikisi svetingumo, nors pats yra *ateivis* tame krašte. Jėzus ir samarietė yra toje pačioje vietoje ir abu vedami to paties troškimo – gerti (žr. Jn 4, 7), t. y. jie yra tokiomis pačiomis sąlygomis, juos tai vienija, kaip ir visą žmoniją jungia tie patys kasdienio gyvenimo elementai. Tai yra pakvietimas abi-

pusiam bendravimui per dalijimąsi bendru rūpesčiu. „Mes matome Jėzų, kuris prašo vandens, nors pats yra Gyvojo Vandens šaltinis“ (Tan, 2017: 22). Čia išryškėja pirmasis *inter gentes* aspektas – **susitikimas svetingumo plotmėje** ir abipusis buvimas davėju ir priėmėju. Antrasis aspektas Jėzaus vaidmenyje atsiskleidžia kaip tas, kuris „vietoje to, kad smerktų ją, prieina prie jos skaudančių vietų, ten, kur reikalingas gailestingumas“ (Tan, 2017: 23). Tai yra **atjautos ir buvimo drauge kančioje**, kaip *via crucis*, aspektas – empatija kitam, kaip solida-

rumas. Trečiasis aspektas – Žodžio **skelbimas per liudijimą**, kai Jėzus pasiūlo „vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą“ (Jn 4, 14). Po šios susitikimo su Gyvuoju Jėzumi pati samarietė išitraukė į *missio Dei* liudyti Evangeliją, būdama tarp savo žmonių. Todėl ketvirtasis aspektas – **evangelizacija** vyksta ne per skelbimą, bet **per gyvenimą tarp žmonių**, susitikimą, kaip ir teigiama Evangelijoje pagal Joną: „Dabar mes tikime ne dėl tavo šnekos. Mes patys išgirdome ir žinome, kad jis iš tiesų yra Pasaulio Išganytojas“ (Jn 4, 42).

ESMINIAI *MISSIO INTER GENTES* ASPEKTAI MIGRANTŲ PASTORACIJOJE

Pereinant nuo *missio ad gentes* į *missio inter gentes* pastoracijoje nekvestionuojamas terminas *missio*, kuris išplėstas Susirinkimo dekrete, o esminiu pokyčiu yra laikomas *ad* keitimas į *inter*. Prielinksnis *ad* žymi Bažnyčios ieškojimą pastoracijos objekto, į kurį nukreipta pastoracinė veikla. Prielinksnis *inter* žymi Bažnyčios buvimą tarp žmonių, santykio ieškojimą ir pastoracijos subjektų sąveiką. „Bažnyčios misijos esmė gali būti suprantama kaip bendra veikla susitikimo erdvėse tarp *aš* ir *tu*, ekleziologinėje plotmėje per buvimą *mes*“ (Vellguth 2017: 76). Pastorojo dešimtmečio Katalikų Bažnyčios migrantų pastoracijoje tai įgyvendinama remiantis pagrindiniais keturiais veiksmais – „*priimti, apginti, skatinti, integruoti*“ (Pranciškus 2018), kurie įgyvendina iš *missio inter gentes* kylančius aspektus. Bažnyčia raginama žvelgti į migrantus ne kaip į atskirą sielovadinę grupę, kuriant įvairius pastoracinius planus ir formas, o tai suvokti kaip savo tapatybės dalį, priimti save kaip Sekminių bažnyčią: „jų

savitumai virsta raginiu siekti Sekminių brolystės, kur skirtumai harmonizuojami Dvasios, o gailestingoji meilė autentiškai reiškiasi vienas kito priėmimu. Tad migracinė patirtis gali savotiškai skelbti Velykų slėpinį, kur mirtimi ir prisikėlimu kuriamoje naujoje žmonijoje nebus nei vergo, nei ateivio“ (Erga Migrantes Caritas Christi 2004: 18). Nėra vieno migrantų pastoracijos kriterijaus, t. y. pastoracijos būdai ir formos įvairiose bendruomenėse gali skirtis, nes yra sąlygojami skirtingų aplinkybių. Šis vieno kriterijaus pastoracijoje nebuvimas egzistuoja nuo pat sustruktūrintos migrantų pastoracijos pradžios po Antrojo pasaulinio karo (žr. Vasiliauskaitė, Vitkuvienė 2016: 53). Pastoracija tarp migrantų kinta dėl migrantų religinio tapatumo kaitos šiandienos sąlygomis. Lietuvos emigrantų atveju etnoreliginis tapatumas trečiosios emigracijos bangos ekonominiams migrantams nebūdingas, kuris vyravo grynorių migracijos bangos laikotarpiu (Strumickienė 2015: 151), pabėgėlių atveju – atsi-

randa tarpreliginio dialogo ir Bažnyčios veikimo sekularioje visuomenėje poreikis. Remiantis *inter gentes* ištakomis, pastoracija, kaip Bažnyčios misija būnant tarp migrantų, turi keturis aspektus.

Susitikimas svetingumo plotmėje

Svetingumo plotmės ištakos yra Jėzaus ištaroje „aš buvau keleivis ir mane priglaudėte“ (Mt 25, 35), iš kurios kyla pirmųjų krikščionių bendruomenių svetingumo nuostata *ateviamis* ir keliaujančiams. Svetingumas suprantamas ne tik kaip patarnavimas *caritas* plotmėje – aprūpinant ir pamaitinant, tačiau ir nuostatos kitimas, t. y. perėjimas nuo ksenofobijos prie ksenofilijos. Ksenofilija būna plėtojama skelbiant pozityvią žinią apie migrantus, „priimant juos į savo pasaulį, o ne atribojant“ (Pastoral orientations on internally displaced people 2020: 11). Ksenofilijos nuostata neturi būti plėtojama tik Priimančios Bažnyčios³ atžvilgiu, tačiau ir visuotinėje Bažnyčioje, kasdieninėje sielovadinėje veikloje ir rengiant bei edukuojant pastoracijos darbuotojus. Susitikimas kaip toks įvyksta Bažnyčios veikloje *ad extra* ir tam būtinas Bažnyčios misijinės veiklos buvimas *inter gentes*, peržengiant savo įprastines veikimo ribas. Migrantų pastoracijos gairės ragina ieškoti sąlyčio taškų pasaulyje bendradarbiaujant su pasaulietinėmis organizacijomis, kurios rūpinasi migrantais.

Atjauta ir empatija

Missio inter gentes teologinio apmąstymo šaknys glūdi svetingumo dvasioje, kuri gali plėtotis per „apgalvotą pokalbį,

dėmesingą klausymą, tarpusavio dialogą“ (Tan 2017: 27). Migrantų pastoracijos pradinis atspirties taškas nėra katechizacija ar Žodžio skelbimas, tačiau abipusis dialogas per dalijimąsi bendra gyvenimiška patirtimi. Tai gali būti suprantama „kaip migrantų ir pabėgėlių teisių bei kilnumo gynimo, nepriklausomai nuo jų migracinio statuso, veiksmai“ (Pranciškus 2017). Tai yra aktyvūs krikščioniškojo solidarumo veiksmai neapribojant jų tik teisine forma. Buvimas kelyje turi krizės išgyvenimo patirtį, todėl dalis migrantų „neretai būna neteisėto verbavimo ir trumpalaikių kontraktų, numatančių blogas darbo bei gyvenimo sąlygas, aukos, priversti pakelti žodinius, fizinius ir net seksualinius piktnaudžiavimus, ilgai dirbti ir dažnai negali pasinaudoti medicininės priežiūros privalumais ir įprastinėmis socialinės apsaugos formomis“ (Erga Migrantes Caritas Christi, 2004: 6). Šios išgyvenamos patirtys kviečia krikščionių parodyti empatiją migrantui, iš jos kyla solidarumas ir atjauta.

Skelbimas per liudijimą

Skelbimo per liudijimą etapai yra paremti *ad gentes* modelio struktūra. Esminis tikslas yra „padėti žmogui užmegzti sąmoningą asmeninį ryšį su Jėzumi kaip Dievu ir Gelbėtoju“ (Lukaševičius 2004: 71). Migrantų pastoracijoje tai suprantama kaip sudaryti sąlygas migrantams „turėti galimybę įgyvendinti save kaip asmenis visais matmenimis, kurie sudaro Kūrėjo panorėtą žmogaus būtį“ (Pranciškus 2017). Įtraukiant migrantus į aktyvų visuomenės gyvenimą turi būti nepamirštama religingumo dimensija ir aktyvus

vaidmuo šeimos, kuri suprantama kaip „gyvybės kultūros vieta bei galia ir svarbus vertybių integracijos veiksnys“ (ten pat). Tai įgyvendinama pritaikant konkrečius pastoracijos būdus ir formas migrantams pagal aplinkybes. Migrantų pastoracijos gairėse nurodoma, jog asmenų įtraukimas ir individuali kompetencijos plėtra kaip esminiai principai kelia reikalavimus, kad Bažnyčia permąstyti savo pastoracinės veiklos formas (plg. *Pastoral orientations on internally displaced people* 2020: 66–87). Dėl vieno kriterijaus nebuvimo Katalikų Bažnyčios Magisteriumas nenurodo konkrečių galimų būdų, kaip įgyvendinti *ad gentes* modelio etapus: keriginį skelbimą tarp migrantų.

Evangelizacija per gyvenimą tarp žmonių

Migrantas nėra pastoracijos objektas, į kurį orientuotos pastoracinės struktūros ir formos. Todėl evangelizacija suprantama kaip „dvikryptis procesas, kuris pripažįsta ir vertina abiejų kultūrų turtus“ (*Towards the global compacts on migrants and on refugees* 2018: 18), t. y. migrantas tampa pastoracijos subjektu – veikian-

čiuoju davėju ir priėmėju. Popiežiaus Pranciškaus įdiegiamas aktyvusis veiksmažodis *integracija* migrantų pastoracijoje suprantama kaip Bažnyčios tarpkultūriškas praturtinimas, suvokiant kaip vieną žmonijos šeimą, nepaminant savo tapatumo, bet matant daugialypes Dievo dovanas žmonėms. Kaip teigė popiežius Pranciškus: „Sąlytis su kitu, priešingai, skatina atrasti jo paslaptį, atsiverti jam siekiant priimti vertingus aspektus ir taip prisidėti prie didesnio abipusio pažinimo“ (Pranciškus 2017). Migracija yra nuolatinis Bažnyčios bruožas, o ne tik ankstyvosios Bažnyčios ar bet kurio kito Bažnyčios istorijos laikotarpio istorinis reiškinys. Kaip vienybė, katalikybė, šventumas ir apaštališkumas, taip ir „migrantiškumas“ yra tikrasis Bažnyčios bruožas, nes „tik Bažnyčia, kuri suvokia esanti institucinis migrantas ir rūpinasi visais pasaulio migrantais, gali iš tikrųjų praktikuoti tikėjimą, viltį ir meilę klausydama Jėzaus įsakymo“ (Phan 2008: 57). Todėl migrantai nėra atskirta grupė, kuriems reikalinga evangelizacija per Bažnyčią, tačiau patys yra subjektai, veikiantys pastoracijoje būdami tarp – *inter gentes*.

IŠVADOS

Visų pirma svarbu suvokti, kad kalbėdami apie Bažnyčios misiją migracijos kontekste, mes kalbame apie Bažnyčią, kuri yra kviečiama išeiti iš savo sienų ir būti tarp migrantų, tarp žmonių ir tarp kultūrų. *Inter gentes* sampratoje svarbus ne fizinis buvimas tarp žmonių, tačiau liudijimas gyvenimu skleidžiant priėmimo kultūrą tarp migrantų. Pagrindu yra laikomas Jėzaus svetingumo ir empatijos provaizdis, kuris apima (a) mokėjimą

kalbėti, verbaline ir neverbaline, migrantų kalba, (b) atidus klausymas norint suprasti žmogų jo džiaugsmuose ir skausmuose, (c) atjautimas jų žaizdų ir (d) priėmimas atvirai, nesmerkiant ir neteisiant. Bažnyčios misija tarp migrantų turi pereiti iš pasyvaus veikimo ieškant pastoracijos objekto į integralią evangelizaciją, apimančią visą žmogų ir įgalinančią pastoracijos subjektų tarpusavio sąveiką.

Literatūra

- Ad gentes*. 1965. Vatikano II susirinkimo Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos. Pasiekamas: https://eis.katalikai.lt/vb/susirinkimai/vatikano_ii/dekretai/ad-gentes/eiss=ad-gentes [žr.: 2021 02 12]
- Bevans Stephen. 2008. Mission among migrants, mission of migrants. D. Groody, G. Campese (eds.). *A promised land, a perilous journey: theological perspectives on migration*: 89–106. Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Erga Migrantes Caritas Christi*. 2004. Popiežiškosios migrantų ir keleivių sielovados tarybos instrukcija. Pasiekamas: http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/erga-migrantes.html [žr.: 2021 02 12]
- Ir jų įgyvendinimo būdai lietuvių išėivių katalikų sielovoje 1945–1984 metais. *Soter* 59 (87): 47–63.
- Lukaševičius Artūras. 2004. Ad gentes modelio taikymas šiandienos jaunimo pastoracijoje Lietuvoje. *Soter* 12 (40): 69–76.
- Pasiekamas: https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/pranciskus/zinios/2017-08-15_migrantu-ir-pabegeliu-dienos-proga-2018 [žr.: 2021 02 12]
- Pastoral orientations on internally displaced people. 2020. Migrantų ir pabėgėlių sekcija. Pasiekiamas: <https://migrants-refugees.va/wp-content/uploads/2020/05/1.-Read-On-Screen-A5-EN-.pdf> [žr.: 2021 02 12]
- Peter Phan. 2008. Migration in Patristic Era: History and Theology. D. Groody, G. Campese (eds.). *A promised land, a perilous journey: theological perspectives on migration*: 35–61. Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Pranciškus. 2018. Žinia 104-osios Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga.
- Pranciškus. 2019. Žinia 105-osios Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga. Pasiekamas: https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/pranciskus/zinios/2019-05-27_migrantu-ir-pabegeliu-dienos-proga-2019 [žr.: 2021 02 12]
- Prior John. 2014. New daybreak in mission: from ad gentes to inter gentes. S. Kochuthara (ed.). *Revisiting Vatican II: 50 Years of Renewal*: 393–405. Bangladore: Dharmaran Publications.
- Strumickienė Ilona. 2015. Lietuvių tautinė katalikų bažnyčia bendrame lietuvių diasporos etnoreliginio tapatumo kontekste. *Oikos* 1 (19): 152–154.
- Šventasis Raštas. 2009. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Tan Johnatan*. 2017. Missio inter gentes as a new Paradigm of Mission. K. Csiszar, M. Hochholzer, M. Luber, H. Schonemann (eds.). *Mission 21: Das Evangelium in neuen Räumen erschließen*: 24–36. Regensburg: Verlag Friedrich Pustet.
- Towards the global compacts on migrants and on refugees. 2018. Migrantų ir pabėgėlių sekcija. Pasiekiamas: <https://migrants-refugees.va/wp-content/uploads/2018/03/A4-ENG-2nd-Edition-Towards-the-Global-Compacts-2018-HOME.pdf> [žr.: 2021 02 12]
- Vasiliauskaitė Aušra, Vitkuvienė Indrė. 2016. Esminės migrantų sielovados ypatybės.
- Vellguth Klaus. 2017. Relational Missiology. When Mission Gets In Between. *Annales Missiologici Posnanienses* 22: 75–82.
- Vitkuvienė Indrė. 2016. Lietuvių išėivių katalikų vyskupo Pauliaus Antano Baltakio OFM pastoracinės veiklos modelis. Magistro darbas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.

Nuorodos

- ¹ Biblinis terminas *ateivis* gali būti suprantamas kaip migranto sinonimas, kadangi terminas πα-γουκος į lietuvių kalbą verčiamas kaip ateivis, svetimšalis, kuris reiškia: 1) kaimynystė, 2) Naujajame Testamente įvardijamas kaip atvykėlis, kitatautis, dažnai suprantamas kaip gyvenantis kitoje šalyje be pilietybės teisės, arba 3) suprantamas metaforiškai: neturintis pilietybės su Dievu danguje, arba tas (krikščionis), kurio pilietybė yra danguje, o žemėje gyvena kaip svetimšalis.
- ² *Inter gentes* sąvoka pradėta vartoti tyrinėjant Azijos Bažnyčios misijų patirtį, ieškant naujų

galimybių Bažnyčios veiklai ir susiduriant su tarpreliginio ir tarpkultūrinio dialogo būtinybe. Šie tyrimai tapo postūmiu *inter gentes* misijos sampratą perkelti tarp migrantų ir migracijos teologijos tyrimų srityje, kurią savo darbuose perėmė tyrėjai: John Mansford Prior, Klaus Vellguth, Johnatan Tan, Stephen Bevans.

- ³ *Priimanti Bažnyčia* yra įvardijama konkreiti Bažnyčios bendruomenė, geografiniu ar tautiniu pagrindu, į kurios teritoriją atvyksta migrantas, pabėgėlis.